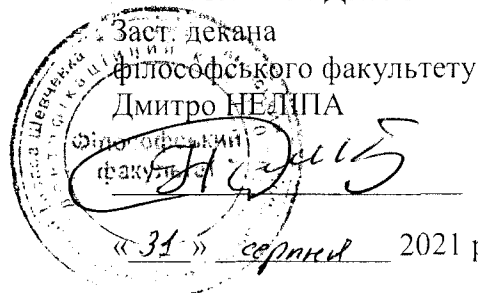

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Філософський факультет
Кафедра української філософії та культури
Кафедра етики, естетики та культурології

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Українська та зарубіжна культура
для студентів

галузь знань	03 Гуманітарні науки
спеціальність	033 Філософія
освітній рівень	перший (бакалаврський)
освітня програма	Філософія
спеціалізація	-
вид дисципліни	обов'язкова

Форма навчання	денна
Навчальний рік	<u>2021/2022</u>
Семестр	II
Кількість кредитів ECTS	6
Мова викладання	українська
Форма заключного контролю	іспит

Викладачі: Русин Мирослав Юрійович, к.ф.н., професор кафедри української філософії та культури, Павлова Олена Юріївна, д.ф.н., професор кафедри етики, естетики та культурології, Тормахова Анастасія Миколаївна, к.ф.н., доцент кафедри етики, естетики та культурології

Пролонговано: на 2022/2023 н.р. (підпис, ПІБ, дата) (J. Masnyk) «31» 08 2022р.

на 20__/20__ н.р. (_____) «__»__ 20__р.
(підпис, ПІБ, дата)

Розробники: Русин Мирослав Юрійович, к.ф.н., професор кафедри української філософії та культури, Павлова Олена Юріївна, д.ф.н., професор кафедри етики, естетики та культурології, Тормахова Анастасія Миколаївна, к.ф.н., доцент кафедри етики, естетики та культурології

Затверджено
«27» серпня 2021 р.

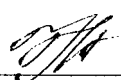
Зав. кафедри української філософії та культури

 (Мирослав РУСИН)

Протокол № 1 від «27» серпня 2021 р.

Затверджено
«27» серпня 2021 р.

Зав. кафедри етики, естетики та культурології

 (Ірина МАСЛІКОВА)

Протокол № 1 від «27» серпня 2021 р.

Схвалено науково - методичною комісією філософського факультету

Протокол від «31» серпня 2021 року № 2

Голова науково-методичної комісії (Ірина МАСЛІКОВА)

«31» серпня 2021 року

Пролонговано на 2022-2023 н.р. Протокол № 2 від 31.08.2022 р.

ВСТУП

1. Мета дисципліни – полягає у формуванні у студента цілісного уявлення про культуру, особливості культуротворчого процесу, історію української та зарубіжної культури. Важливим компонентом є не лише знання особливостей кожної культурно-історичної доби, з урахуванням соціально-економічних та політичних процесів, фактів, основних ключових персоналій, подій, мистецьких творів, а й розуміння закономірностей та взаємозв'язку між компонентами культури. Виховується можливість аналізу сучасної культуротворчої ситуації з можливим прогнозуванням подальшого перебігу подій.

2. Вимоги до вибору навчальної дисципліни:

До початку вивчення цього курсу студенти мають **знати** основні етапи та характеристики історико-культурного процесу; основні культурологічні теорії та методи культурологічних досліджень; знати ключові історичні етапи розвитку української культури.

Вміти збирати та інтерпретувати інформацію щодо феноменів та явищ культури, культурних процесів та подій.

Володіти елементарними навичками наукового дослідження та управління інформацією; здатність проведення досліджень, вчитися і оволодівати сучасними знаннями, вміти шукати, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел.

3. Анотація навчальної дисципліни: «Українська та зарубіжна культура» належить до переліку обов'язкових дисциплін та викладається у II семестрі бакалаврату. Навчальна дисципліна знайомить студентів із логікою розвитку культури та формує навички теоретичного осмислення її феноменів. Навчальна дисципліна узагальнює та систематизує уявлення про культурно-історичний розвиток, взаємодію культури та природи, специфіку культурної еволюції, основні принципи класифікації культурної еволюції та її етапи, ранні форми культури, культуру збирання і полювання, культуру Стародавнього Сходу, античності, середньовічну європейську культуру, культура Відродження, специфіку Реформації і становлення культури Нового часу, культуру доби Просвітництва, культуру XIX - XX століття, добу модерну та постмодерну. Студенти отримують знання щодо місця української культури у розвитку світової та європейської культури, ключових історичних етапів її розвитку, світоглядних цінностей, найбільш вагомих художньо-мистецьких, інтелектуальних та суспільних здобутків.

4. Завдання (навчальні цілі) – надати студентам цілісну систему знань про розвиток культури, специфіку формування явищ, основну проблематику, дослідницькі підходи та методології вивчення різноманіття явищ культури шляхом їхньої типологізації. В результаті навчання студенти мають не лише продемонструвати масив теоретичних знань, але й засвоїти та використовувати ці знання у своїх самостійних дослідженнях культури, вміючи надавати неупереджену експертну оцінку дослідженим явищам. Студенти мають розуміти сучасні проблеми розвитку української культури в умовах європейської інтеграції та глобалізації.

Дисципліна спрямована на формування наступних програмних компетентностей:

ЗК 10. Здатність працювати автономно.

ЗК 11. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності

ЗК 13. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 14. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку

суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного.

ФК 4. Усвідомлення особливостей і місця вітчизняної інтелектуально-філософської традиції у світовій.

ФК 10. Здатність аналізувати та коментувати літературу з філософської, соціокультурної та загальнонаукової проблематики.

ФК 11. Здатність застосовувати в професійній діяльності знання про засади, розвиток і сучасний стан наукового та гуманітарного знання.

5. Результати навчання:

В результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація 4. автономність та відповідальність)		Методи викладання і навчання	Методи оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
	Знати:			
1.1	базові уявлення про особливості та закономірності розвитку історії зарубіжної та української культури;	Лекції, семінари	усна доповідь, дискусія, іспит	10
1.2	мати уявлення про багатоманітність культурно-мистецьких досягнень;	Лекції, семінари	усна доповідь, дискусія, іспит	5
1.3	Загальне визначення культури; особливості розвитку української культури.	Лекції, семінари	усна доповідь, дискусія, іспит	5
1.4	Характеристику культурних процесів, їх відмінність та разом з тим взаємозв'язок з природними процесами;	Лекції, семінари	усна доповідь, дискусія	5
1.5	Поняття цивілізації, культурної доби, культурної парадигми;	Лекції, семінари	усна доповідь, дискусія	5
1.6	Специфіку історії культури, в тому числі української, як результату глобальних та локальних процесів;	Лекції, семінари	усна доповідь, дискусія, іспит	10
	Вміти:			
2.1	Використовувати понятійно-категоріальний апарат культурології під час усних доповідей на семінарах, у письмових роботах та підчас підсумкового контролю.	Семінари, самостійна робота	Усні доповіді, дослідження культурної доби	20
2.2	Демонструвати розуміння специфіки різних культурно-історичних періодів.	Семінари, Самостійна робота	Усні доповіді, дослідження культурної доби	10
2.3	Здійснювати компаративний аналіз культурних епох, парадигм, тенденцій тощо.	Семінари, Самостійна робота	Усні доповіді, дослідження	5

			культурної доби	
	комунікація:			
3.1	використовувати знання іноземних мов для аналізу інформаційних інтернет-ресурсів, читання новітньої культурологічної літератури в підготовці до семінарських занять та написання самостійних робіт;	Семінари, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, робота з першоджерелами, дослідження культурної доби	3
3.2	презентувати результати проведених досліджень та здійсненої самостійної роботи у вигляді доповідей, повідомлень, есе, презентацій, конспектів;	Семінари, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, робота з першоджерелами, дослідження культурної доби	5
3.3	вести полеміку стосовно питань, пов'язаних з історією культури на основі володіння категоріально-поняттєвим апаратом культурології.	Семінари	Дискусії	3
	автономність та відповідальність:			
4.1	шукати та критично опрацьовувати літературу із історії культури, вільно володіти методами обробки, аналізу та синтезу наукової інформації	Самостійна робота	дослідження культурної доби	4
4.2	вирішувати комплексні завдання, пов'язані із аналізом явищ культури та порівнювати їх.	Семінари, самостійна робота	дослідження культурної доби	10

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання дисципліни	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	1.6	2.1	2.2	2.3	3.1	3.2	3.3	4.1	4.2
	Програмні результати навчання													
ПРН 1. Розуміти сенс філософії, її місце в системі культури.	+	+	+	+	+	+								
ПРН 3. Знати основні етапи, напрямки в історії світової та вітчизняної філософії.	+	+			+	+								
ПРН 4. Аналізувати та коментувати літературу з філософської, соціокультурної та загальногуманітарної проблематики.	+	+	+				+	+	+					
ПРН 5. Спілкуватися з професійних питань державною та іноземною мовами усно й письмово, використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації.											+	+	+	
ПРН 18. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.									+				+	+

7. Схема формування оцінки:

7.1. Форми оцінювання

Контроль знань здійснюється за системою ECTS, яка передбачає дворівневе оцінювання засвоєного матеріалу, зокрема **оцінювання теоретичної підготовки** – результати навчання (знання 1.1 – 1.6), що складає 40% від загальної оцінки та **оцінювання практичної підготовки** – результати навчання (вміння 2.1-2.3); (комунікація 3.1-3.3); (автономність та відповідальність 4.1-4.2), що складає 60% загальної оцінки.

Оцінювання семестрової роботи:

1. **Усна доповідь, доповнення та участь в дискусіях на семінарах:** РН 1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.5, 1.6, 2.1, 2.2, 2.3, 3.1, 3.2, 3.3 – 45 / 70 балів
2. **Самостійна робота №1 (робота з першоджерелами):** РН 3.1, 3.2 – 6 / 14 балів
Самостійна робота №2 (дослідження визначеної культурної доби за вказаною схемою.): РН 2.1, 2.2, 2.3, 3.1, 3.2, 4.1, 4.2. – 12 / 20 балів

Семестрову кількість балів формують бали, отримані студентом у процесі засвоєння матеріалу з усіх (двох) частин навчальної дисципліни. Загальна семестрова оцінка складаються із балів, отриманих за 1) аудиторну роботу (усні доповіді, доповнення та участь в дискусіях на семінарах), 2) самостійну роботу (робота з першоджерелами, дослідження культурної доби). Всі види робіт в семестрі мають в підсумку:

- в максимальному вимірі **104 бали x 0,58 = 60 балів**
- в мінімальному вимірі **63 бали x 0,58 = 36 балів**

У разі відсутності на семінарському занятті студент має відпрацювати завдання на семінар в письмовій формі.

Підсумкове оцінювання у формі іспиту:

Іспит у письмовій формі - РН 1.1, 1.2, 1.3, 1.6, – 24 / 40 балів

Екзаменаційне оцінювання відбувається в письмовій формі. Білет складається з 2 питань, кожне з яких оцінюється за шкалою 20 балів, що в загальному підсумку дає 40 балів за іспит.

Студент не допускається до іспиту, якщо під час семестру набрав менше, ніж 20 балів.

Для отримання загальної позитивної оцінки з дисципліни оцінка за іспит не може бути меншою 24 балів. У випадку, коли студент на іспиті набрав менше 24 балів, вони не додаються до семестрової оцінки (незалежно від кількості балів, отриманих під час навчального періоду). В екзаменаційній відомості у колонці «бали за іспит/ екзамен» ставиться «0», а в колонку «підсумкова оцінка з дисципліни» переноситься лише кількість балів, отриманих під час семестру. Рекомендований мінімум допуску до іспиту – 36 балів

Таким чином, підсумкова оцінка з дисципліни (мінімум 60, максимум 100 балів) складається із суми кількості балів за семестр (мінімум 36, максимум 60 балів) та екзаменаційної роботи (мінімум 24, максимум 40 балів).

При простому розрахунку отримуємо:

	Семестрова кількість балів	Іспит	Підсумкова оцінка з дисципліни
<i>Мінімум</i>	<i>36</i>	<i>24</i>	<i>60</i>

Максимум	60	40	100
-----------------	-----------	-----------	------------

7.2 Організація оцінювання:

Семестрова робота		Семестрова кількість балів	
		Min – 36 бали	Max – 60 балів
Аудиторна робота: усна доповідь на семінарі, доповнення, участь в дискусіях	Тема 1, 2, 4, 6, 8, 9, 10, 11, 13, 14, 16, 18, 19, 20, 21	«3» x 15 = 45	«5» x 14 = 70
Самостійна робота	До тем 2, 10 – Робота з першоджерелами (у формі схеми-конспекту)	«1» x 6 = 6	«2» x 7 = 14
	До тем 12, 15 - Дослідження визначеної культурної доби за вказаною схемою.	«6» x 2 = 12	«10» x 2 = 20
Загальна семестрова оцінка без урахування коефіцієнту 0,58		63	104
Загальна семестрова оцінка з урахуванням коефіцієнту 0,58		36	60

Критерії оцінювання:

1. Аудиторна робота:

Усна доповідь

5 балів – студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, використовуючи обов'язкову та додаткову літературу

4 бали - студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу. Допускаються несуттєві неточності

3 бали – в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, не спирається на необхідну навчальну літературу, Має у відповіді суттєві неточності

2 бали – не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань. Має суттєві помилки у відповіді

Доповнення / участь в дискусіях

3 бали – доповнення змістовне, ґрунтовне, конструктивно доповнює обговорення теми,

2 бали – доповнення змістовне

1 бал – доповнення містить інформацію, що суттєво не розширює дискусію

2. Самостійна робота №1 (робота з першоджерелами):

2 бали – конспект змістовний, наявне розуміння сутності основних ідей

1 бал – конспект є не змістовним, демонструє формальний підхід при опрацюванні матеріалу.

3. Самостійна робота № 2 (дослідження визначеної культурної доби за вказаною схемою.):

10-8 балів студент у повному обсязі володіє матеріалом, вільно та аргументовано його презентує, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, правильно інтерпретує отримані результати, використовує обов'язкову та додаткову літературу, демонструє самостійність, достовірність, незаангажованість здійсненого дослідження

7-6 балів - студент у достатньому обсязі володіє матеріалом, вільно його презентує, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу, демонструє самостійність та достовірність проведеного дослідження. Допускаються несуттєві неточності

5-0 балів - в цілому володіє матеріалом, але фрагментарно та поверхово його презентує, не демонструє глибини знань, самостійності у вирішенні поставлених завдань. Робота містить суттєві помилки.

4. Кожне питання в екзаменаційній роботі (в білеті 2 питання):

20-16 балів студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, правильно інтерпретує отримані результати, використовує обов'язкову та додаткову літературу, демонструє самостійність письмової роботи

15-11 балів - студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу, демонструє самостійність письмової роботи. Допускаються несуттєві неточності

10-6 балів - в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, самостійності у вирішенні поставлених завдань, не спирається на необхідну навчальну літературу, робота містить суттєві неточності

5-0 балів - не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань. Має суттєві помилки в роботі. Демонструє не самостійність у виконанні завдань

7.3 Шкала відповідності:

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ І СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

№ п/п	Назва теми	Лекції	Семінари	Самостійна робота
1.	Предмет та методи культурно-історичного дослідження. Природа та культура. Специфіка культурної еволюції	2	2	
2.	Основні принципи класифікації культурної еволюції та її етапи. Самостійна робота з першоджерелами	2	2	10
3.	Ранні форми культури	4		2
4.	Джерела формування української культури	2	2	2
5.	Неолітична революція	4		2
6.	Культура Стародавнього Сходу	4	2	2
7.	Культура кочівників	2		
8.	Культура Античності	4	2	2
9.	Міфологічний простір давніх слов'ян	2	2	2
10.	Культура Середньовіччя. Самостійна робота з першоджерелами	2	2	10
11.	Культура Київської Русі	4	2	2
12.	Культура Візантії. Самостійна робота: «Дослідження культурної доби»			20
13.	Культура Ренесансу та Реформації	4	2	2
14.	Українська культура ранньомодерної доби	4	2	2
15.	Культура Просвітництва. Самостійна робота: «Дослідження культурної доби»	2		20
16.	Феномен бароко в українській культурі	4	2	2
17.	Західноєвропейська культура XIX сторіччя	2		2
18.	Українська культура XIX століття	4	2	2
19.	Культура XX-XXI століть	2	2	2
20.	Глобальні проблеми сучасної світової культури	2	2	2
21.	Основні напрями розвитку української культури XX – початку XXI століть.	4	2	2
	Всього	60	30	90

Загальний обсяг 180 год., в тому числі:

Лекцій – 60 год.

Семінари – 30 год.

Самостійна робота - **90 год.**

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

Основна:

1. Історія світової культури. Культурні регіони: Навчальний посібник / Під ред Л.Левчук. – К.: Либідь, 2000.
2. Історія світової культури: Навч. посіб./ Керівник авт.колективу Л.Т.Левчук. – 3-тє вида., переробл. ідоп. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 400 с.
3. Культурологія: підручник для студентів вищих навчальних закладів / кол. Авторів; за ред. А.Є. Конверського. – Х.: Фоліо, 2016. – 863 с.
4. Культурологія: українська та зарубіжна культура Навч.посіб. / М.М.Закович, І.А.Зязюн, О.М.Семашко та ін. За ред. М.М.Заковича – К., 2004. - 567 с.
5. Ліндсей Дж. Коротка історія культури. В 2-ох т. - Київ, 1994.

6. Попович М.В. Нарис з історії культури України. – К.: «АртЕк», 1998. – 728 с.

Додаткова:

1. Баран В. Україна у 1950-1960-х рр. — Львів, 1996. – 448 с.
2. Бовсунівська Т. Феномен українського романтизму. Етногенез і теогенез. – Ч. 1. – К., 1997. – 155 с.
3. Войтович В. М. Українська міфологія». - К.: Либідь, 2002. -664 с.
4. Воропай О. Звичаї українського народу. — К.:Оберіг, 1993. — 59 с.
5. Голубенко М. Від романтизму до реалізму // Петров В., Чижевський Д., Голубенко М. Українська література, Мюнхен-Львів, 1994. – с 159-191.
6. Горбачов Д. Український авангард 1910 – 1930 років. – К. Мистецтво, 1996, - 400 с.
7. Грабович Г. Шевченко як міфотворець: семантика символів у творчості поета. – К., 1991. – 212 с.
8. Грушевський М. С. Нарис історії українського народу. — К.:Либідь, 1991. —С. 4-199.
9. Гундорова Т. Післячорнобильська бібліотека. Український літературний постмодерн. – К.: Видавництво «Часопис “Критика”», 2005. –264 с.
10. Гундорова Т. Проявлення слова. Дискусія раннього українського модернізму. Постмодерна інтерпретація. – Львів, 1997. – 296 с.
11. Дзира І. Я. Козацьке літописання 30–80-х рр. XVIII століття: джерелознавчий та історіографічний аспекти. – Монографія., К.: Інститут історії України, 2006. – 566 с.
12. Дзюба І. Деякі проблеми і перспективи української культури // Науковий світ - 2002. - № 11. - С. 4-5.
13. Дроздовський Д. І. Код майбутнього. Філософія українського шістдесятництва: монографія. — К.: Видавничий дім «Всесвіт», 2006. – 192 с. Ілленко Ю. Парадигма кіно. – К.: Абрис, 1999. - 412 с.
14. Дюбі Жорж. Доба соборів: Мистецтво та суспільство 980-1420 років / Жорж Дюбі ; [пер. з фр. Г. Філіпчук, З.Борисюк]. — К. : Юніверс, 2003. — 320с.+ 16 арк. дод..
15. Еко У. Історія європейської цивілізації. Середньовіччя. Варвари. Християни. Мусульмани. Харків: Фоліо, 2018. 704 с.
16. Еко У. Історія Європейської цивілізації. Середньовіччя. Собори. Лицарі. Міста. Харків: Фоліо, 2018. 672 с.
17. Еко У., Федріга Р. Історія філософії. Античність та Середньовіччя. Харків: Фоліо, 2021. 555 с.
18. Іванов В. В., Топоров В. Н. Дослідження в області слов'янських старожитностей. – М.: Наука, 1974. – 342 с.
19. Ідея університету : антологія / [упоряд.: М. Зубрицька, Н. Бабалик, З. Рибчинська]. – Львів : Літопис, 2002. – С. 185-210.
20. Історія української архітектури / Ю.С.Асєєв, В.В.Вечерський, О.М.Годованюк та ін.: За ред. В.І.Тимофієнка. – К.: Техніка, 2003. – 472 с.
21. Історія української культури / За загал. ред. І. Крип'якевича. — К.:Либідь, 1994. — С.: 3-167.
22. Казакевич Г. Кельти на землях України: археологічна, мовна та культурна спадщина. К.: Видавець Сергій Наливайко, 2010. 304 с.
23. Казакевич Г. Східні кельти: культури, ідентичності, історіографічні конструкції. К., Вінниця: Нілан-ЛТД, 2015. 358 с.
24. Касянов Г. Незгодні: українська інтелігенція у русі опору 1960-80-х років.-К., 1995. - 224 с.
25. Клапчук С.М., Остафійчук В.Ф. Історія української та зарубіжної культури. — К., 2000.

26. Корінний М. Короткий термінологічний словник з української та зарубіжної культури. — К., 2000
27. Литвинов В. Україна в пошуках своєї ідентичності. XVI - початок XVII. — К.: Наукова думка, 2008. — 525 с.
28. Людина в полікультурному суспільстві: навч. –метод. Посібник для викладача ВНЗ з курсу за вибором для студентів соціогуманітарних спеціальностей / [Пометун О.І., Султанова Л.Ю. та ін.]. — К.: Інжиніринг, 2010. — 248 с.
29. Мистецтво Київської Русі: Альбом / Авт.-упоряд. Ю. С. Асєєв. — К.: Мистецтво, 1989. — 250 с.
30. Мицько І. З. Острозька слов'яно-греко-латинська академія. — Київ, 1990.
31. Міфи стародавніх українців, греків, римлян. — Одеса «Маяк», Редакція «Ріно», 1995. - 46 с.
32. Національна культура в сучасній Україні. — К.: Асоціація "Україна", 1995. -336 с
33. Нічик В. М., Хижняк З. І. Києво-Могилянська академія та українськонімецькі культурні зв'язки, К.: Вид. дім «КМ Академія», 2000. — с.252.
34. Огородник І.В., Русин М.Ю. Українська філософія в іменах. — К., 1997. —328 с.
35. Павлова О. Культурна історія в контексті історії культури // Українські культурологічні студії. 2021. № 2. С. 54-59.
36. Панченко В.І. Мистецтво в контексті культури. К. : ТОВ Міжнародна фінансова агенція, 1998. - 191 с.:
37. Русін Р. Художній образ: від класики до постмодерну. Монографія. -ВПЦ «Київський університет». — К., 2015. — 208 с.
38. Толочко П.П. Київська Русь. — К.: 1996. — 359 с.
39. Франко І. План викладів історії літератури руської. Спеціальні курси. Мотиви / Зібр. тв. У 50-ти Т. Т.41. С. 34-48.
40. Bibhash Choudhury English Social and Cultural History: An Introductory Guide and Glossary, 2019
<http://gen.lib.rus.ec/book/index.php?md5=616E5A058CF0C458922DB0232F43BB12>
41. Braudel F. L. Febvre et l'histoire. «Annales: Economies. Sociétés. Civilisations», 1957, no. 2
42. Huizinga J. The Waning of the Middle Ages. Cluny Media LLC, 2018. 406 p.
43. Jaspers K.; Bullock M. The origin and goal of history. New Haven: Yale University Press, 1953.
44. Kathryn Stevens. Between Greece and Babylonia: Hellenistic Intellectual History in Cross-Cultural Perspective Cambridge University Press, 2019
<http://gen.lib.rus.ec/book/index.php?md5=58B52364AD8CF3E1D8871661B53876BA>
45. Mead M. Coming of Age in Samoa. A Psychological Study of Primitive Youth for Western Civilisation. 2003.
46. Peter Burke, What is Cultural History? Cambridge, 2004.
47. Spengler O. A. G. The Decline of the West, 1918.
48. Toynbee A. J. A Study of History. Oxford University Press 1934.
49. Tylor E. B. Primitive Culture: Researches Into the Development of Mythology, Philosophy, Religion, Language, Art and Custom. Estes & Lauriat, 1874.
https://books.google.com.ua/books?id=7JiwAAAIAAJ&pg=PA1&hl=uk&source=gbs_toc_r&cad=4#v=onepage&q&f=false